

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ÖZET : Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görevli yargı yeri belirlenmesine rağmen, yenden verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerektiği hk.

ESAS NO : 1984/102

KARAR NO : 1984/333

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Salih Aydoğan Büyüközden

O L A Y : Aydınlik Gazetesi yazı işleri müdürü olan sanığın, bu gazetenin 8.8.1978 günlü sayısında yayın yolu ile komünizm ve kürtçülük propogandası yaptığı ile ri sürülerek TCY.nın 142/1-3-6., 173/son maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle hakkında İstanbul C.Savcılığı'nca kamu davası açılmıştır.

İstanbul 2.Ağır Ceza Mahkemesi:26.12.1978 günü, esas 1978/419, karar 1979/479 sayı ile; davanın sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmesi gerektiğini belirterek görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi:11.9.1980 günü, 1980/404 esas sayı ile; suçun, sıkıyönetim ilânından önce işlendiği, sıkıyönetim ilânını gerektiren olaylardan olmadığı, sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalarla bağlantısı bulunmadığı gerekçeleri ile 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü;22.12.1980 günü, 1980/457-575 sayı ile; sanığa atılı suçun MGK.nın 7 numaralı kararının 4.maddesi kapsamına girdiği, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunduğu, sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenmiş ise de, sanığın suç tarihinde (TKİP) Türkiye Köylü İşçi Partisinin disiplin kurulu asil üyesi bulunduğu siyasi parti sicilinin incelenmesinden anlaşıldığı gerekçeleri ile 1402 sayılı yasanın 2310 sayılı yasa ile ek-1.maddesi uyarınca davanın yer ve zaman kaydına bakılmaksızın askeri yargı yerinde görülmesine karar vererek görev sorununu kesin olarak çözüme bağlamıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi:31.8.1981 günü, Esas 1980/404, Karar 1981/818 sayı ile; daha önce 1402 sayılı yasanın 13.maddesinde yapılan değişiklik gözünde tutularak davaya hangi yargı yerinde bakılacağı 2247 sayılı yasanın 19.maddesi gereğince Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığından görüş olarak sorulduğu, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünün ekseriyetle verilmiş kararında suçun mahiyeti, MGK.

.../...

nin 7 numaralı kararının 4.maddesi gözünüde tutularak askeri yargı yerinin görevli kılındığı, ancak Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünün daha sonraki tarihlerde ittihaz ettiği kararlarla bu görüşünü değiştirerek 1402 sayılı yasanın 13.maddesinin (a) ve (b) bentlerindeki süre ve bağlantı koşulları mevcut ise davaya adli yargı yerinde bakılacağı görüşünü kabul ettiğini ileri sürerek ikinci kez görevsizlik kararı vermiştir.

Dosya İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 2.5.1984 günlü, 1984/163 sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y.İsmet Ayer, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Necati Karakış, Ergun Argon ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı 4.6.1984 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Önder Ayhan'ın Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Yukarıda açıklandığı gibi adli yargı yerinin görevsizlik kararı üzerine dosya kendisine gelen Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 sayılı yasa'nın 19.maddesi uyarınca Mahkememiz'e başvuruda bulunmuş, Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümünde'de davada askeri yargı yerinin görevli olduğu saptanarak sıkıyönetim askeri mahkemesinin başvurusu reddedilip görev sorunu kesin olarak çözümlenmiştir.

Bir yargı merciinin Uyuşmazlık Mahkemesine başvuru kararı verdikten sonra yüksek mahkemenin bu konudaki kararına uymasının yasa buyruğu olduğunda kuşku ve duraksamaya yer bulunmamaktadır.

Çünkü Anayasa'nın 158., 2247 sayılı yasa'nın 1.maddelerinde "Adli, İdari ve Askeri Yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyumsuzluklarını kesin olarak çözümlenmeye yetkili bir yüksek mahkemedir" biçiminde yer alan hüküm, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının niteliğini ve bağlayıcılığını simgelemektedir.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, başvurusunun reddinden sonra verdiği görevsizlik kararında; mahkemelerince verilen 11.9.1980 günlü, 1980/404 esas sayılı başvuru kararının istisnai bir karar niteliğinde olduğunu belirtmekte ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin daha sonraki kararlarında görüş değiştirdiğini ileri sürmektedir.

Uyuşmazlık Mahkemesi gerek Anayasa'nın 158., gerekse 2247 sayılı yasa'nın 1., 20., 28.nci maddelerinin incelenmesinden de anlaşılacağı üzere bir danışma kurulu olmayıp, yargısal kararlar veren bir kuruluş ve bağımsız bir yüksek mahkemedir.

Daha önceki çeşitli kararlarımızda da belirttiğimiz gibi gerek olumsuz görev uyuşmazlığının çözümlenmesinde, gerekse görevli yargı yerinin belirlenmesi amacıyla başvuru üzerine görevli yargı yerini belirleyen Uyuşmazlık Mahkemesi kararları istisnai nitelikte bir karar değil, sorunu kesin olarak çözümlen yargısal tasarruflardır. Bir mahkeme görmekte olduğu bir davada takdir yetkisini kullanarak ve kendisini görevsiz görerek karar vermesi halinde, bu kararını kaldırma yetkisine nasıl sahip değilse, 2247 sayılı yasa'nın 19. maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesine başvuran mahkemenin de bu başvuru sonucunu beklemesi ve Uyuşmazlık Mahkemesince verilen karara uyması yasal bir zorunluluk olmaktadır.

Çünkü, Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının kesinliği ilkesi uyarınca, bu kararların ne Uyuşmazlık Mahkemesi ne de bir başka makam tarafından değiştirilmesi, kaldırılması ve yeniden incelenmesi söz konusu değildir.

Gerçi görev konusunun kamu düzenine ilişkinliği nedeniyle yargılamanın her evresinde gözönünde bulundurulması, hatta Uyuşmazlık Mahkemesinin görevli belirleyen kararından sonra dahi bu konuda yasa değişikliği olmuşsa, aksine bir hüküm konmadıkça yargı mercilerinin bu hususu gözönünde tutmaları doğaldır. Ancak Uyuşmazlık Mahkemesi'nin başvurusunun reddi ile askeri yargı yerini görevli gören kararı, 1402 sayılı yasa da 2301 sayılı yasa ile yapılan değişiklikten sonra ve hatta 2310 sayılı yasa ile eklenen ek-1. maddenin koşullarının varlığı gözönünde tutularak verilmiş ve sorunu kesin olarak çözüme bağlamıştır.

Ayrıca, sıkıyönetim askeri mahkemesi son görevsizlik kararına Uyuşmazlık Mahkemesinin görüş değiştirmesini dayanak yapmıştır. Gerçi Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü verilen çelişik kararlar nedeniyle 4.5.1981 günlü, 1/1 sayı ile bir ilke kararı alarak görev sorununun çözümünü daha çok açıklığa kavuşturmuşsa da; bunu bir yasa değişikliği olarak anlamaya olanak bulunmadığı gibi, alınan ilke kararının sonraki tarihlerde görev konusunda karara bağlanacak davalarda uyulmasının zorunlu olduğunda da kuşkuya yer bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevsizlik kararı 2247 sayılı yasanın öngördüğü kurallarla bağdaşmayacağından karar açıkça yasaya aykırı düşmektedir.

Kaldığı 22.12.1980 günlü 1980/457-575 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesi kararı daha sonra alınan ilke kararının öngördüğü koşulları da (sanığın bir siyasi partinin disiplin kurulu asil üyesi bulunması anılan parti hakkında açılmış bir davanın görülmekte olması nedeniyle) içermektedir.

Bu durumda İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının yasa ve yönetime aykırılık yönünden kaldırılmasına karar verilmiştir.

SONUÇ : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 11.9.1980 günlü,1980/404 esas sayılı başvurusu üzerine,Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü'nün 22.12.1980 günlü,1980/457-575 sayılı kararı ile 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasasında 2301 sayılı yasa ile yapılan son değişiklik nazarı itibare alınarak,davaya Askeri Yargı yerinde bakılması gerektiği şeklinde görevli yargı merci belirtildiğine göre,bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına ve ancak,İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nce yasa ve yönetime aykırı olarak verilen 31.8.1981 günlü,Esas 1980/404,Karar 1981/818 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına,4.6.1984 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

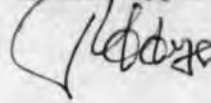
Başkan

Servet Tüzün

Üye

Y. İsmet Ayer

Üye

Ali Suat Erkoç

Üye

Mustafa Aksoy

Üye

Necati Karakiş

Üye

Ergun Argon

Üye

Munir Aksüt

Bu Kararı Payımlı Üye Başkan

D/E